İthalat ve İhracatta Türk Lirası Kullanılması

Sektörel Bakış; Ekonomik durumu bozulmuş dış ticaret açığı veren ülkelere dış ticaret fazlası ülkelerden borç verme sistemini öneren Keynes "Bancor"

Konvertibl TL’nin İthalat ve İhracatta Kullanılması

Pinokyo masalını herkes duymuştur. Müsaadenizle hatırlayalım. Pinokyo bir tahta kukladır ve etten kemikten gerçek insan olmak istemektedir. Babasının verdiği paraları yanlış harcamaktadır. Ayrıca yalan söylememesi gerekmektedir. Yalan söyledikçe burnu uzamakta ve kukla kalmaktadır. İnsan olmaktan uzaklaşmaktadır.

Amerikan Doları dahil tedavülde bulunan tüm paralar bana göre Pinokyo’dur. Pinokyo gibi etten kemikten gerçek insan olmaya çalışan kukla da olduğu gibi kağıttan para olmaya çalışan ancak kağıt olduğunu bize her fırsatta hatırlatan bankot paralardır. Paranın satın alma gücü sekteye uğradıkça gerçek para olması amacından uzaklaşmaktadır. Paraya güven duymak, paranın güvenli liman olması ise tamamen duygusaldır. Yani paranın getirisidir**.** Ben şahsen uçağın, bilgisayarın ve bir çok şeyin icat edildiğini, Ayın keşfedildiğini ancak Amerikan Doları dahil tüm (banknotların) paranın ise halen Pinokyo (kukla) seviyesinde kaldığını düşünmekteyim. ABD Doları da diğer para birimlerine, altına karşı değer kaybetmektedir. Haklı olduğumun ispatı ise kripto paraların havada uçuşmasıdır.

İkinci ispatım ise; SDR nin kullanılmasıdır. Ekonomik durumu bozulmuş dış ticaret açığı veren ülkelere dış ticaret fazlası ülkelerden borç verme sistemini öneren Keynes "**Bancor"** isimli bir ortalama para biriminin bu uluslararası para kurumunda kullanılmasını önerdiğinde; ABD kendi Federal Merkez Bankası'nın banka yetkilisi "White"ın önerisi olan altın esasını üye ülkelere kabul ettirerek White planını uygulanmaya başlatmıştı. Keynes'in yıllarca uğraştığı sistem bir günde "White Planı" adı ile değiştirildi. ABD'nin bu planı altın rezervlerinin eritilmesine kadar devam etti. John Maynard Keynesin önerdiği sistemdeki gibi para biriminin adı "bancor" olmasa da SDR (Özel Çekme Hakkı - Special Darwing Rights) para birimi olarak kullanılmaktadır. SDR ABD Doları, Avrupa Eurosu, İngiliz Sterlini ve Japon Yeni'nin belli ölçülerde karışımından oluşmaktadır. SDR

(Özel Çekme Hakkı) 1968 yılında tüm IMF üyelerinin kabul onayı ile 1969 yılından itibaren altın-döviz sistemi bırakılarak uygulanmaya başladı.

Bretton Woods anlaşması ile Dolar, altına dönüşebilen tek para birimi olarak kabul edilmiş ve 1 ons altın 35 dolar olacak şekilde düzenlenmiştir. Amerika Birleşik Devletleri dış talep olduğunda doları bu tutar karşılığında altına çevirmeyi kabul etmiştir. Diğer ülke birimlerinin değeri de dolar göre belirlenecektir. 1973 yılında ABD'nin sistemden çekilmesi ile son bulmuştur.

Kuran-ı Kerimin bir mucizesi, muhteviyatında maddi yükümlülük içermesine rağmen (örn; zekat 1/40) para birimi ya da para yerine kullanılacak değerli maden kıymetli taş doğrudan zikretmemektedir. Nefsani arzulara, (özellikle) kadınlara, oğullara yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma atlara, sağmal hayvanlara ve ekinlere karşı düşkünlük insanlara çekici kılındı.(Kur'an 3:14) Allah her şeyi bir amaçla yaratmıştır, ve İbni Haldun'a göre altın ve gümüşün yaradılış amacı da para olarak iş görmesidir.[1] Sonuç olarak petrol ihraç eden Müslüman dünyanın altına karşı (bretton woods sistemine) güveni vardı.

Paranın banknot yani gerçek para olması için basit bir ifadeyle iki koşul gerekiyor. Birincisi önce hane halkında sonra küresel dünyada para talebi yaratmak. İkincisi paranın satın alma değerini en üst dereceye çıkarmak. Para talebi yaratmak, her işlemin paraya tabi olması. Örneğin; 1980 öncesi İstanbul'da umumi tuvalet yoktu. Sürücü kursu için tek bir şirket vardı ve 6 ay sıra bekleniyordu. Düğün davet organizasyonlarının şirketler aracılığıyla yapılması (ülkemizde artık yaygın), Yurt dışından örnek vermek gerekirse, cenaze organizasyonların da para karşılığı yapılması. Amerika'da, Kanada da 40 yaşınıza vardığınızda cenaze şirketinden avans mektubu gelir ve ödersiniz. Öldüğünüzde bu şirkete sadece bir telefon edilmesi yeterli oluyor. Ödediğiniz para karşılığında hizmeti görmesiniz de, hizmetin kalitesini şikayet edemeseniz de, size istediğiniz tören yapılıyor. Ölmüş ünlü ressamların tabloları da milyon dolar değerinde alıcı bulabiliyor. Para talebi yaratma (bir nesnenin/hizmetin piyasa değeri olma durumu) da aklın sınırı yoktur. Ayın tapusu bile bir Amerikalı girişimci tarafından sahiplenerek Ay'ı parsel parsel dönümü bugün itibariyle 14 Sterlin'den satılmaktadır. (Californialı eski ikinci el araba satıcısı Dennis Hope, 1980 yılında ayın sahibi olduğunu iddia etti ve o zamandan beri, ayı dönüm dönüm satarak 7,7 milyon sterlin kazandı. (http://www.yeniisfikirleri.net/ayi-satarak-milyonlar-kazanan-adam)

Küresel anlamda para talebi yaratmakta; ülkede üretilen tüm malların milli para ile ihracatıyla dünyaya satılmasıdır. Avro bölgesi bugün bunu uygulamaktadır.

Diğer konu ise paranın en küçük birimidir. En küçük birimin satın alma gücüdür. TL nin en küçük para birimi 1 kuruştur. (kredi kart kullanımında kullanılmaktadır) Tedavülde ise 5 ve 25 kuruş kullanılmaktadır. Fiyatlarda maalasef artık 25 kuruş olarak artmaktadır. Paranın en küçük birimine satın alma gücü kazandırılmalıdır.

Alman Ekonomist Friedrich List (1841-1946) "bebek endüstri" kavramını incelemiştir. Gelişmekte olan ülkelerin olgunlaşma dönemine kadar gümrük düzenlemeleri ile korunması gerektiğini savunmuştur. “Sürekli Evrim ve Koruyucu Gümrük Teorisi” de dikkat çekmiştir. Günümüzde, Gelişmiş iki ülke arasındaki korumacılık uygulamaları sonucu Mutlak üstünlük teorisi ABD-ÇHC ticaret savaşı ile çökmüştür.

Serbest ticaret ve küreselleşmenin baş savunucusu ABD’nin özellikle ÇHC’nin DTÖ üyesi olduğu 2001 yıl sonundan bu yana, giderek artan ve 2017 yılında 800 milyar doları aşan ticaret açığının, bir süre daha devam etmesi, mümkün değildir. ABD’, iç ekonomisinin büyüklüğü, ucuz Çin mallarının anti-enflasyonist etkileri, Çin dahil birçok ülkenin rezerv paralarının büyük bölümünü dolar olarak tutmaları ve önemli miktarda çok düşük faizli ABD tahvillerini ellerinde bulundurmaları, dünya ekonomisi ve ticaretinde artışın dolara olan talebi arttırması, dünya ticaretinde en önemli ödeme biriminin dolar olması ve nihayet nakdi ve kaydi para olarak dolar basma olanağını elinde bulundurması gibi nedenlerle ABD bir süre büyük ticaret açığı karşısında duyarlı davranmamıştır. Buna karşılık son yıllarda esasen eskiden beri mevcut korumacı eğilimlerin tekrar ortaya çıktığını görüyoruz. İlk olarak Obama döneminde Çin dışında ABD’nin en büyük ticari partneri olan AB ile ticari ve ekonomik ilişkileri daha da geliştirmek için başlatılmış olan transatlantik işbirliği görüşmelerini önce yavaşlatmış ve daha sonra da rafa kaldırılmıştı. (http://www.istemiparman.com.tr)

ABD ile ÇHC arasında süre gelen ticaret savaşının sebebi, günümüz itibariyle ABD’nin ÇHC ile ticaretinde 375 milyar dolar cari açık vermesidir.

ABD, DTÖ üyeliğindeki Ödemeler Dengesindeki olumsuzlukları ileri sürerek anlaşma gereği miktar kısıtlaması uygulamaksızın ek vergi uygulamaya koymakta, DTÖ anlaşması gereği yaptığını iddia etmektedir. Ek vergileri DTÖ kapsamında uygulamadığından (süreçleri) doğrudan

yapması nedeniyle tüm dünyayı karşısına almış ve tepkiler üzerine DTÖ üyeliğinden çekileceği açıklaması dahi yapmıştır. ÇHC ve Türkiye'de DTÖ süreçleri işletmediğinden karşılık vermektedir. **(DTÖ anlaşması; 25.02.1995/22213 Mükerrer RG)** Türkiye'ye karşı uygulanan ek vergi ticaret hacmi oranları göz önünde bulundurulduğunda Cari Açık dengesi ile açıklanması mümkün değildir.

Konvertibl olmayan yabancı paralarda; başka bir deyişle Merkez Bankası'nca alım satıma konu olmayan, dolayısıyla gösterge niteliğinde Türk Lirası karşılıkları belirlenmeyen bazı dövizlerin Türk Lirası olarak karşılıklarını gösterir Kur Tablosu'na Merkez Bankası internet sitesinden "Alım Satıma Konu Olmayan Bilgi Amaçlı Döviz Kurları" bölümünden ulaşılmaktadır. Söz konusu kurlara ilişkin açıklama T.C Merkez Bankasının 14 Nisan 2009 tarih, 2009-21 sayılı Basın Duyurusunda yer almaktadır. Merkez Bankasınca alım satıma konu olan "konvertibl" dövizler ile T.C Merkez Bankasının 14 Nisan 2009 tarih, 2009-21[2] sayılı Basın Duyurusunda yer alan alım satıma konu olmayan dövizler Gümrük Kanunu 30 ncu maddesi kapsamında gümrük beyanında kullanılabilir. Bu duyuru da yer almayan döviz birimleri ilgililerin talebi halinde T.C Merkez Bankasınca listeye dahil edilebilmektedir.

Gümrük Mevzuatında ABD Doları;

- Bakanlar Kurulunca yayımlanan İthalatta Korunma Önlemi Uygulamasına İlişkin Kararlarda[3] Ek Mali Yükümlülüklerin Uygulanmasında spesifik matrahta,
- Ekonomi Bakanlığınca yayımlanan İthalatta Gözetim Uygulamalarına İlişkin Tebliğlerinde[4] referans fiyatlar ABD Doları cinsinden belirlenmesi,
- Yetkilendirilmiş Yükümlüye/OKSB ilişkin koşulların belirlenmesi ve şartlarla ilgili olarak ihracat tutarlarında[5]

Yukarıda ki işlevlerini ek olarak Gümrük beyannamesinin 46 kutucuğunda yer olan "istatistik" veri olarak kullanılmaktadır. [6]

Ticaret Bakanlığı, BİLGE sisteminde tüm para birimlerini tanımlamalıdır. İstatistik birim olarak Dolar yerine SDR ya da AVRO tercih edilmelidir. Yukarıdaki kullanım alanlarında dolar yerine alternatif para birimi (SDR gibi yeni bir ölçü birimi içeren para) kullanılmalıdır.

Türk Lirasının Konvertibl durumu 2008/32-34 sayılı Tebliğ'in 3 ncü maddesi 2 fıkrasına göre; Merkez Bankası ve bankalar uluslararası piyasalarda döviz ve Türk Parası (TL) ile işlem

yapabilmesi TL'yi (yarı) konvertibl haline getirmekte diğer ülkelerin Merkez Bankaları tarafından da kabul edilmesi halinde tam konvertibl söz konusu olmaktadır. AB üye devletlerinden Almanya, Fransa TL ile ticaret yapmaktadır. **Türk Lirasının ithalat işlemlerinde kullanılmasının yaygınlaştırılması için Örneğin, KKDF muafiyeti, Damga Vergisi Muafiyeti (gümrük beyannamelerinde) tanınabilir. İhracatta karşı ülkenin parası (Rus Rublesi, Çin Yuanı), ithalatta TL kullanılması da ticaret ortaklıklarını güçlendirecektir.**

Vergi Usul Kanununa göre; "Kayıt ve belgelerde Türk para birimi kullanılır. Belgeler, Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla, yabancı para birimine göre de düzenlenebilir. Şu kadar ki yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen belgelerde Türk parası karşılığı gösterilme şartı aranmaz." (215/2-a md) hükmü mevcuttur. İhracatta, Fatura düzenlenmesine ilişkin Gümrükler Genel Müdürlüğünün 2013/35 sayılı genelgesine göre işlem yapılmaktadır.

Tarihten günümüze içinde bulunduğumuz 3. Kur savaşında risk sadece bir para biriminin diğeri karşısında devalüe edilmesi veya altın fiyatının artmasından ibaret değildir. Günümüzde risk; dünya medeniyetinin dolar merkezli para sisteminin çökmesi, bir devlet-hükümet iradesine dayalı banknot/kağıt paralara duyulan güvenin kaybolmasıyla beraber altın ve kıymetli metaller gibi güçlü ve "doğuştan değerli" varlıklara kitlesel yöneliş ihtimalidir. Bu tam anlamıyla küresel bir kaostur. (Psiko-Siber Savaş Para Oyunu, Ramazan Kurtoğlu; Asi Kitap, s 79)

James Ricards'ın "Kur Savaşları" ve Peter L Bernstein "Altının Gücü" kitaplarını okumanızı öneriyorum. Para, Anadolu'nun batısında Gediz ve Menderes ırmakları arasında kalan Lidya'lılar tarafından resmi makam onaylı olarak ilk defa kullanıldığını da belirtmek isterim.

Paranın satın alma gücüyle kast edilen, paranın, belli bir toplumdaki bireylerin tüketim amacıyla parasal gelirlerini sarf ettikleri mal ve hizmetleri satın alma gücüdür. Bu da demektir ki; satın alma gücü, o mal ve hizmetlerin, bir birim paranın satın alacağı tüketim nesneleri olarak, belirlenen türe aittir. Buradan da anlaşılacağı üzere, satın alma gücü, belli bir durumdaki belli bir bireyler grubuna, yani aktüel tüketimleri standardımıza esas olanlarla referansla tanımlamak zorundadır ve bu referans olmadan anlamı açık değildir.(Para Üzerine Bir İnceleme; J.M Keynes, Ç: H Ali Yücel, Türkiye İş Bankası yayınları s 50)

Son elli yıldır Ödemeler Dengesi Bilançosu, cari açık vermektedir. Cari açığın kapatılması için son yıllarda savunma sanayi gözle görülür yol kat etmiştir. Sağlık hizmetlerinde de ülkemiz tüm dünyaya hizmet vermektedir.

Sonuç olarak paranın paritesinin önemi yok. Çünkü; ***Ulusal Zenginlik ve Refah önemli.*** *Yani* ***ülkemizde üretilen*** *markalı kotları, tekstil ürünlerini, beyaz eşyasını, bilgisayarını, telefonunu, tüm üretilen eşyasını Türk Markası ve kalitesi imajıyla vatandaşlarımızın erişebilmesi, tercih etmesi ve satın alabilmesi. Bunları satın alacak yabancıların ise önce TL satın alması*.

BU YAZI Y.GÜMRÜK MÜŞAVİRİ SAYIN RECAİ HERGÜN TARAFINDAN KALEME ALINMIŞTIR.

KAYNAKÇA:

Örnek Seyahat Çantaları, El Çantaları ve Benzeri Mahfazaların İthalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Karar 2014/6086 (08.04.2014/28966 RG) Örnek; İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ 2014/3 (05.12.2014/29196 RG)

Gümrük Yönetmeliği 24 madde.